Іван Ирщений

СВАТАННЯ В ...СКАЧЕВАНІ

КОМЕДІЯ НА ЧОТИРИ ДІЇ.

Ціна 35 центів.

Коштом Петра Шевчука.

З друкарні Канадійського Ранка.
Вінніпеґ, Канада.

Іван Ирщений

СВАТАННЯ В ...СКАЧЕВАНІ

КОМЕДІЯ НА ЧОТИРИ ДІЇ.

Ціна 35 центів.

Коштом Петра Шевчука.

З друкарні Канадійського Ранка.
Вінніпеґ, Канада.

Copyright, Canada, 1926,
by John Bodrug.

СЛІВЦЕ.

Цю комедію написав я для розради всім українським поступовцям, а на науку нашим консерватистам; від серця бажаючи, щоб ця скромна праця принесла моральний хосен.

АВТОР.

ДІЄВІ ЛЮДЕ:

Гриньо Твердолоб, літ 50, фармер.
Маланка, його жінка.
Панько, їх син, леґінь.
Гандзя, їх дочка, відданиця.
Марко Модерний, сусід, фармер.
Одарка, його жінка.
Роман, їх син, леґінь, жених.
Леся, їх дочка, дівчина.
Дніпренко, аґент.
Охрім Перкатий, далекий знакомий, фармер.
Тимко, його син, жених.
Юрко Барвінчук, брат Одарки.
Катря, братова.
II. Дружба.
I. Дружба.
Дружки й гості.

Маланка: Направивбись оцю путню, старий. Диви, злітає обруч, розсиплеся, й пропаде, а мені без неї як без рук, коло корів.

Гриньо: Агій, щезло би, лиш одно направив, а вона тобі зараз друге в руки, тиць! Враня пришивєм їй ковнір до сердака, що відпорола, а тепер набивай їй обручі, аби ся не розсипала. Сто сот кротило, мордувало.

Маланка: (З досадою) Хиба це мені обручів треба? Я си ще не розсипаю, а путню, як не направиш, то меш нову купувати.

Гриньо: Подай клевець і скобні, онде з полиці.

Маланка: (подаючи клевець і скобні) Нім це ти направиш, то я побіжу за стодолу закликати Гандзю зза ліса. (Вийшла. Через хвилю чути клич:) Ганю! Угу! Ганю! Іди до хати, та скочиш до крамниці!

Гриньо: (Кладе ведро на стіл, оглядає, підбиває обруч, опісля забиває скобню, вдаряєся клевцем по пальцях, хапає пальці до уст і схапуєсь та підскакує з болю на одній

нозі; відтак тріпае рукою і вдаряється до стола; знов облизує і каже до себе:) Сто сот кротило тобі мордувало: Дивинося, ґей! Кільки вже я натовчуся, куди не повернусь. Вчера зашпотався на кляту сорочку, впав на перелазі й облупив собі голінки; нині рано рубаю дрова, тай гоп топорищем у коліно; гадавем, що минуся з болю. Я ще маю зробити собі краєве топорище! бо тут у Канаді ніщо не здале. І посуда не така і вбираються всі як жидова і їдять не так як люде. А наші дивляться на них тай собі стають перевертнями. (Сідає й ковтає далі.)

(За сценою чути голос Маланки.)

Маланка: Ходи боржій, нема часу!

Ява 2.

(Входить Маланка, за нею Ганя вбрана по фармерськи, бідно, але чисто й пристойно.)

Маланка: А ти з ким там говорила?

Гандзя: Маркова Леся прибігла до ме-

не похвалитися, що її тато купив для неї фортепян. Вона вміє гарно грати, мамо, навчилася від професорки; я чула в неділю як гарно грала в Джіма Томенсона. (Звертається до Гриня:) Таточку, може би ви мені купили пяно, я страх люблю слухати як хто грає, Леся обіцяєсь зимою навчити й мене грати.

Гриньо: (Впяливши очі в Гандзю, встає поволі з клевцем у руці і поступаючи до неї:) Ти мені за жадні вертипляни й не пробуй теревенити, бо я тобі як заграю оцим клевцем по хребті, то тобі відхочеться якихось вертиплянів. Ти маєш знати, що я докуповую пів секції поля і на жадні англійські причандали в мене грошей нема. Ти не є ніяка Анґлічка. Тобі до коров, до свиней та до плуга. Знеділі меш на байндрі грати, бо я сам з хлопцем не трісну збираючи з поля двісті акрів хліба. (кидає клевцем під стіл і сідає).

Гандзя: (утираючи очі говорить крізь плач:) Чей же я вас, таточку, не образила моєю просьбою, щоб аж сердились на мене. Вам коб тільки фармів баґато; але ні в хаті,

ні на дворі у вас усе не так, як у других фармерів. У нас ніхто не має в чім на двір вийти; хиба в оцім дрантю. Ні черевиків, ні одежі ніхто в нас не має, й самі ходите як опудало. (Пускається йти в двері.)

Гриньо: (Крутить головою й до себе:) Гм, не добре!

Маланка: Кудиж ти пустилась? Бери, онде доляра й побіжи до Джека купити сірників і ниток, бо не маю чим спідничини позшивати, а татови тра' рукав пришити; боржій!

Гандзя: Ви тільки латки на латки вмієте пришивати цілими ночами. (Досягає з горшка доляра). Десь є люде бідні й не облатуються щоднини як у цім богацтві. (Сердито вийшла.)

Маланка: Якаж вона язиката стала, гей!

Ява 3.

(Ті самі, входить Панько, поправляє на голові крисаню й сідає на лавку.)

Гриньо: Паньку! Не сказав би ти нам,

чому наша дівка тепер така сварлива стала? Дивись, вертеплянів уже забагає й нових уборів, як яка попадянка. Чи не підбігає до неї знов той Марків баламут, та чи не під'юджує він її до сварки дома?

Панько: Я чув під дверима про що її розходиться. Хибаж це її видумка, що ніхто в дистрікті не жиє так погано, як ви отут з нами? Ви тільки придивіться в зеркало на себе й на маму та подумайте, що як би вас поклав в один конець лану, а маму в другий, то шпаки й не навернулиб у наш бік; облітали б вас аж поза Кембелову фарму. Люде це видять і сміються з вашого скупарства, а нам з Гандзею з цього тільки сором.

Маланка: З кого ся насмівають, з того люде бувають.

Панько: То не завжди правда! З пяниць насміваються, а хибаж пяниці люде? Те саме зі скупарями.

Маланка: Хто з нас сміється? Ну, хто? Оті фільософи, Одарка зі своїм велебним сином тай її дівка. Їм добре сміятися, як у них

тільки дві фармі. Виправлять старого Марка то на якийсь з'їзд то на мітінґ до Народнього Дому, а самі роблять що роблять на фармі, а відтак зиїдуться до хати, повмиваються тай на вертеплянах і на ґрендофонах вибумкують. А в нас? Три фармі, шіснадцятеро коней, пятнадцять коров, ялівник, безроги і дріб — на нас четверо.

Панько: Мамо, хибаж нам статися вічними рабами оцеї худоби та безрог і не вмитися й не вбратися ніколи? Я вам кажу щиру правду, що як так далі в нас буде йти фармерство, то я відречуся й цего богацтва й рідної хати і піду світами, щоб десь прожити з людьми як людина й не бути до смерти невільником богацтва.

Маланка: Паньку!... Та ти у нас один син і ти покинув би нас? Не дай Боже!

Панько: А вжеж! І гріху не буде! Я через ваше капарне богацтво не стану посміховищем. Дивіть, вчера стрічаю в крамниці стару Гапку Чисничиху, а вона каже мені, що прийде до мого тата сорочки позичити, як

ме піч мастити. А в вас ані в тата нема на стільки розваги, щоб за двадцять пять літ фармовання в Канаді бодай тато перестали носити оте дивне, нефоремне убрання та одягались як личить тутешньому господареви на трьох фармах.

(Тимчасом Гриньо кладе ведро під стіл, виймає люльку, набиває тютюном з полотняної торбини, закурює, сопе, вдає, що плює на підлогу й затерає ногою. Як Панько скінчив, вдягає сердак і каже:)

Гриньо: Видиш, сину: Оця сорочка і цей сердак, то в мене з діда-прадіда святощі. Микола Рябий вичитав у ґазетах, щоби триматися свого, аби не анґлійчитися. Я ще собі з мого села спроваджу таких сорочок і новий сердак та клепаню і хто мені закаже? А ти як би мені втік з дому, то я, аби тисячу долярів стратив, то тебе оцев (показує на палюгу) прижену навперед себе, хоч би аж з Брандзолії.

Панько: (Махнувши рукою:) Ег! (Вийшов.)

Ява 4.

(Гриньо й Маланка.)

Маланка: (Здихнувши важко:) Нещаслива буде, Гриню, наша старість. Прийдеться відречи своеї віри, через тоті дітиска в Канаді. Мені все здається, що їх троюдять Маркові баламути. Романови тільки книжки ҭа ґазети з рук не вилазять кожної неділі, а в Лесі і в старої такі язики як бричі гострі.

Ява 5.

(Ті самі, за дверима гамір. Гриньо пускається вийти на двір; в дверях стрічає Романа; за ним входять: Гандзя, Дніпренко й Леся.)

Роман: (Весело:) Слава Богу!

Маланка: Слава на віки! Сідайте.

Роман: Дякуєм. Ніколи сідати. Ми прийшли до вас з добродієм Дніпренком: хочем вас познакомити. (Дніпренко кла-

няється й подає руку Гриньови; Гриньо дивиться на нього скоса, подає руку й питає:)

Гриньо: (Підозріло:) А ви що за один?

Дніпренко: Аґент від великого народнього діла. Ви мабуть чули, що Українці з цілої Канади мали здвиг в Саскатуні і врадили оснувати українську висшу школу, як свідоцтво, що ми третий з ряду найбільший нарід в Канаді. От і до вас, добродію Твердолобе я загостив нині з проханням, щоб і ви, як щирий Українець, докинули дещо цегол для здвигнення першої нашої народньої святині науки.

Гриньо: (Махаючи від уха рукою:) Не, не, не, панку, не! Аби я тяжко робив і собі жалував, а гроші аби — аґентам давав? Я фарми купую! То в мене школа й ніверзитет і всьо. А мені нащо якоїсь там школи? Або мені та школа що дасть, скажіть? З ніякими аґентами я не говорю! (Хоче вийти з хати.)

Дніпренко: Але ж добродію! Як би не аґенти, вас би в Канаді не було, не малиби-

сьте ні фармів, ні машинерії, нічого; тепер такий світ, що аґентів до всього треба.

Гриньо: Еге, аґенти лазять по фармах, але ще нікому грошей не дали, тільки кажуть, давай.

Дніпренко: Невжеж, добродію, ви хотіли би аби аґент подарував вам жниварку, ще й сотку долярів всунув у пазуху, що?

Гриньо: А що ви даєте за фармерські гроші?

Дніпренко: Хиба ви не читали в часописах? Ми даємо нашому народови великий скарб, науку. Ваші внуки й правнуки будуть з неї користати. Маєте ґазету, я вам прочитаю.

Гриньо: Або я з ґазети що маю? Мені й ґазета нічого не дасть, як і ваша школа, й за ґазету не плачу й не читаю. (Кладе капелюх на голову і йде сердитий з хати, на порозі шпотається й обертаєсь.) Тьфі! Ще зло би! (Вийшов.)

Маланка: (до готей:) Сідайте в нас. (Обтирає лавки полою. Всі сідають.) У нас

видите, біднота, землі маємо замало, то ще хочем докупити пів секції, коби нам грошей стало; а на поману таки не маєм що дати. (Сідає коло печі.)

Дніпренко: Яка тут, матінко, помана?! (Роман з дівчатами перешіптуєсь, встають і співають на нуту: “Соколи, Соколи”:)

Гей, хлопці й дівчата,
Завзято робім,
На нас ця повинність спадає;
Ми жертви на школи
Обильні зложім,
Хай поступ між нами зростає.

Ява 6.

(Вбігає Панько й пристає до співу:)

Приспів:

В Канаді родились,
В Канаді живем,
Тут воля освіті зростати,

Звичаї батьківські
Лиш добрі приймем
І будем в культурі кохатись.

Хай щезне сліпота,
Пропаде застій,
В народньому ділі трудімось.
Не жалуймо праці,
Часу ні грошей,
Ми храм Україні здвигнімо!

Приспів:
В Канаді родились і т. д.

(Виходять маршом з хати.)
Заслона.

ДРУГА ДІЯ.

Ява 1.

(Роман і Гандзя. Роман сидить на лаві з часописом в руках, Гандзя пряче в хаті.)

Гандзя: Як би мої тато й мати та були такі, як твої, отоб я щасливою була. У вас дома книжки й ґазети читають; люде сходять ся, ґуторять; Леся заграє, ви співаєте, жартуєте; у вас весело жити; а в нас зза чорного гарування світа не видко. Від ночі до ночі, день поза день, відпочинку нема. Прийде неділя, обійдеш худобу, був би час вийти межи люде, а нема в чім. В чім нині, в тім і в неділю; сиджу як невільниця в хаті, вийду на двір, обганяю комарі тай дивлюся, як люд

ські діти гуляють на фармах. Щасливий ти, Ромку, що в тебе родичі людяні. Я тобі завидую.

Роман: (вставши:) Це в тебе не довго так буде, сердешна моя Ганночко. Оце я прийшов запитати, чи слати до тебе сватів, чи ні? Зараз після жнив ми повінчались би. Скажи тільки мені щиру правду, чи серцем ти рада одружитись зі мною.

(Гандзя, переставши робити, любо вдивляється Романови в вічі, підходить до нього й кидається йому в обійми, й поцілувавшись, розлучуються.)

Гандзя: Оце тобі моя відповідь, мій соколе, від щирого серця, але сватів не присилай, бо тато й мама певне не пристануть. Вони наважились віддати мене за богача, Тимка Перкатого, та я за нього не пійду, хоч би мала втечи до Саскатуну і в найми стати, але я чула й те, що ти мене сватати меш!

Роман: Від кого ти чула? Я ж нікому словечка не казав.

Гандзя: (показуючи на серце:) Оце мені давно розповіло.

Роман: На біса-ж тобі здався Перкатий Тимко! Вийшлабись з поганого капарства та в гірше. Не люблять мене твій батько й мати, обійдеться. Мої батько й мати та й Леся дуже тебе люблять і вони згодяться поїхати з нами автом до Саскатуну; а там виберем "лайсенс", до церкви, одружимось і, вернувшись, зробимо весілля. (Хапає її за руку.) Згода?!

Гандзя: Тоді вони відречуться мене й посагу не дадуть.

Роман: Не треба. Хиба ж у мене нема фарми? Як вони такі, що крім фармів і худоби, не знають нічого більше й не числяться з поступом, ані з волею рідної доньки, то пощо нам з ними числитись? Для них хай далі буде ідеалом нехлюйство, а ми з тобою заживем красним, культурним життям. Подумай над цим, любочко моя, і в неділю вечером стрінеш мене за стодолою в яру, там мені скажеш: так або ні. Як теє, то таки в вів-

торок рано поїдем і повінчаємось. (Цілує її.)

Гандзя: В чім же я поїду, голубоньку мій? (Тулиться до нього:) Дивись, в мене одежі тілько що на мені.

Роман: (пестить її:) Я тобі, ясочко, куплю все, чого треба, нім ще "лайсенс" виберу; передягнешся в готелі. Мені-ж це радість убрати як паву мою дружину солоденьку.

(За дверима чути стукіт. Обоє розскакуються.)

Гандзя: Стань коло дверей!

(Роман стає коло порога, Гандзя обтирає стіл.)

Ява 2.

(Входить Охрім, за ним Гриньо, міряє Романа зором від ніг до голови. За Гриньом входить Тимко. (Роман Вийшов.) Ґазди сідають коло стола, а Тимко, неохайний, сідає на лавку, глипає на Гандзю, мне капелюх між колінами, ловить мухи, то що. Часом обти-

рає ніс рукавом. Гандзя поглядає на нього немило. Тимчасом ґазди розмовляють:)

Охрім: Ви не міркуйте, Гриню, шьо я прийшов до вас лиш посиґіти. В мене чєсу нема; але, знаєте, я повдовів на самого Курика, та й, ади, від тогди оба ми з Тимком і фармарі і кухарі і прачі і шьо хочете. Бідуємо так, шьо най си мине без баби в хаті.

Гриньо: Хиба я не знаю, яке то? Не забудьте свою бесіду... Я приїхав до Канади ще того року, як на Гицлівці повінь мости забрала, а моя стара приїхала аж за півторе року. Набідувався я так-же чимало... Кажіть же далі щосьте мали казати.

Охрім: Сказав би я вам, адіть, таки зараз, за чим сми прийшли, але єк би й Грициха ввійшли до хати.

Гриньо: Я її закличу. (Біжить до дверей і кричить:) Гей, Маланко, а ходи но сда...

Маланка: (З надвору:) Та чого?!

Гриньо: Ходи сда, не питайся!

Ява 3.

(Ті самі, входить Маланка, боса, підкасана, підвинена хусткою, несе покладки в жменях.)

Маланка: Ей, це гості в нас. Добридень вам!

Охрім: Доброго здоровля вам у вашій хаті. Єк би ви знали чьо прийшлисми, ади до вас, Грицихо?

Маланка: (складає яйця в горнець:) Мете казати. (Звернувшись до Тимка:) А ти, Тимку, що пороблєєш?

Тимко: (схопившись із лавки:) А в..., а в..., а ви єк? (Сів.)

Охрім: (Виймив з дзьобеньки фляшку самогонки, — до Маланки:) Дайте чарки.

Маланка: Зараз! (Подає чарку:) Нате!

Охрім: А закуска де?!

Маланка: Зараз буде й закуска. (Біжить до скрині, виймає студені вареники, несе до стола, поливає сметаною і мішає

пальцем, облизує палець:) Досягайте, будьте гості!

Охрім: Не, не, не, Грицихо, не; так не йде. Вперед віпємо. (Наливає чарку, встає, підносить до Гриня:) До вашого чесного лица, Гриню; абисте прожили на многі літ з вашев ґаздинев і з вашими ґітьми, аби вам си хліб родив й аби вам си маржинка вела, аби Бог милосердний відвернув від вас всеку нехарь; дай, Боже, аби сми сватами були! (Пє, бере пальцями періг і закусує.)

Гриньо: Дай, Боже, й вам так-саме, посполу!

Охрім: (наливає й подає Гриньови:) То, адіт так було: Прийшов до нас Максим Попихайло. Добрийдень; добре здоровлє; тай сів коло стола отак єк ви, о! тай роззираєси по хаті; а мій Тимко сидит отак єк отот горнец на лаві, а я стою так єк отот помийник, шеную ваші чесні голови, тай вас, Грицихо, єко ґрешних... Але бо пийте, Грицю, чьо сте си забули?... (Гриньо пє.) Сидимо, ади, і він нам нічьо не кае, ані ми єму ніц. А він

дивит си, дивит, тай кае: А ви, Перкатий, шьо так бідуєте без ґаздині? — Бо хата, знаєте, не замітана й занехарена, горшки не миті, а-я!... — Наливайте ко своїй ґаздини, коб здорові були... (Гриньо наливає.) А він мені кае: У Гриня Твердолоба така вам, кае, ґівка, єк віточена, а в вас, кае, Тимко ґаздовитий леґінь. Єму таки, кае, в цілім скатунськім беціркy другої пари нема, лиш, кае, Гриньова ґівка. Відививси він на мене тай кае: Ідіт ви тай сватайте, то мете мати бабу в хаті.... То си діяло тої суботи перед Іваном Сучавським, а ми аж нині вібралиси до вас прийти. Єкос то би було, єк би ви си не фиркали, тай аби си ґіти відивили одно на другого. Кажіт, ци пристанете на тот интерес, ци ні?... А ви чіму не пєте, Грицихо?

Маланка: (Підносить чарку до Тимка:) За твоє здоровлє, Тимку. (Пє.)

Тимко: Аб..., аб..., або шьо евввви гадаїте, шшьо я епп..., епп... пю?

Охрім: До него не пийте, Грицихо, він не пє вже два роки; зарік си, бо єдного разу

єк молотили в Парахтея Мороза, то си дуже був підрепіжив тай від тогди відобрало му напетик, хибаби сте му в ґелево наллєли.

Гриньо: А десте дістали такої лютої?

Охрім: (Показує на Тимка:) То, аліт, він, коби здоров; він вам такої зробит, єк у Чернівцях у Німців, а так вам знає сховати, шьо аби си всі детехтирі з'їхали з цілого Скачевану, то 'ї не найдут. Ви не дивіт си на него, шьо він віглєдає ніби так, але він в голові хитрун.

Маланка: Возьми хоч піріжок, Тимку.

Тимко: (йде до стола, досягає вареник, їсть, бере другий, підносить до Гандзі:) А ти, ем, ем, мої, не хоч єден?

Гандзя: (гнівно:) Іди геть, невмиваний!

Тимко: Ги, ги, ги! (Їсть самий, сідає й облизує пальці, аж цмокає.)

Охрім: Віпємо ще по одній. (Наливає, але не пє.) Скажіт ви мені, ци би лагодити си на весілє, ци ні? Бо на другу Богородицу приїдут напотец, то би сми були сватами.

Маланка: Я не бороню, але до приво-

славного не пущу доньки до вінчання. Як хочете до нашого ксьондза з Йорктону, то най буде. (Ганя вийшла з хати.)

Охрім: Я си на цім интересі впирати не буду; до мене заходе всілякі панотці Православний таки усе в мене начює, а тоті другі всілякі заходили: і присметанти, і якіс сабашисти і шкріпулісти і їден розолітний зайшов був на Відориці, але я того вігнав гет, бо він кас шо си світ кінчит, а він відків знає? А в Роджайні я начював в Соловеїв; то така віра, шьо данцує в церкві. Мені, кау, все їдно, лиш кажіт ци лагодити си, ци ні?

Гриньо: Заклич но, стара, Гандзю, бо вона чогось вийшла. Треба її запитати.

Маланка: О, ще її питати? Як не ме хотіти, то в мене є кочерга. (Тимко регочеся дурновато.)

Гриньо: Воно ліпше ,як би вона сама пристала.

Маланка: (біжить до дверей:) Гандзю, а йди но до хати! (Гандзя входить.) Ти де си сховала? Кажи, підеш за Тимка, чи ні?

Гандзя: Мамо, я з Тимком ніколи й десять слів не говорила, а ви вже готові мене за него віддати. Хиба у людей так сватаються?

Маланка: Я, як си віддавала, то мене її не питали, лиш іди тай гадки не май, а як ні, то були би оббамбурили й таки мусіла би піти.

Гандзя. А я не так. Я піду за того, кого люблю, або за нікого; а ви навіть не думайте, що я за Тимка заміж вийду.

Гриньо: (Надуваєся до Гандзі, встає, бере за палицю і кричить:) Так буде, як я скажу! Ти маєш так робити, як тато й мама хотять, або нічого не дам і нажену на сто вітрів! Сто сот кротило, мордувало! (Сідає.)

Гандзя: Ви аби мене і вбили, то я таки не обіцяюсь за Тимка. Радше піду геть від вас, у найми втечу. (Розплакується й стає коло дверей.)

Гриньо: (Сопе, зриваєсь від стола, пускаєсь з палицею до Гандзі; Охрім і Маланка тягнуть його назад.) Я в тобі кости поломлю, гаспидо язиката! (Тимко їжится, хоче

битится, та не знає з ким. Гриньо вириваєсь, Гандзя втікає за двері, другі здоганяють Гриня і тягнуть його назад.)

Охрім: (кричить:) Дайте спокій, Гриню! Тут бабське право; най щезає!

Заслона.

ТРЕТА ДІЯ.

Ява 1.

(У Марка в хаті: Марко, Одарка, Роман, Леся й Дніпренко; сидять, гуторять.)

Дніпренко: (Дивлячись у часопис:) Це знаменито!

Марко: Що таке?

Дніпренко: Вісім тисяч, пятьсот і три доляри зібрали на висшу школу в Едмонтоні на послідні́м вічу.

Всі: (вдаряють в долоні:) Урра! Най жиє освіта! Славно! Най жиють Албертійці!

Дніпренко: Це ще не все. Ось послу-

хайте: (Читає:) Українські фармері на ріжних вічах по всій Канаді до дня 1-го серпня цього року зібрали на школу 114,899 дол. і 99 цт. Українські робітники по фабриках, при залізницях і по всіх майнах зложили досі суму 33,673 дол. і 25 ц. Українські професійники зложили суму 8,356.00 дол. Разом до дня 1-го серпня зложено суму 156,929 дол. і 24 ц.

Українська адвокатська фірма в Саскатуні через українських послів здобула чартер на основу Канадійсько-Української Колеґії в Саскатуні.

Всі кошта колекторської кампанії разом з видатками за чартер винесли суму 5,765 долярів і 87 центів.

Лишається депонованого кредиту в банку сума 151,163 дол. і 37 центів.

Це припадає по 30 центів на кожну українську людину в Канаді — як би так на це славне діло кожний Українець і Українка дали за себе й за дітей по рівній пайці.

Висока Рада майбутньої Колеґії докладає всіх старань, щоб ділом Колеґії зацікави-

ти кожну українську дорослу людину й намагається збирати роківщину по 30 центів від кожної живої душі і з цього отворити освітний фонд на вдержання й розвій цеї інституції.

Марко: Ей, як би то наш нарід прозрів! Якаж це сила!

Роман: Народ прозріває, тату; ви тільки порівнайте цьогорічну збірку з попередніми роками, а побачите. В нас тепер набралось тисячі патріотів, що з любови до рідної освіти не жалують складати жертов на вівтарь рідної культури. Ми жиєм і ростем.

Леся: (співає:) Ще не вмерла, і т. д.

Другі: (встають, підхапують спів:) Україна, ні слава, ні воля, і т. д.

Одарка: (поглядаючи в вікно; по співі:) Онде хтось хутко біжить. Мабуть Грицева Гандзя. Щось там недобре сталося! Вибіжи, Лесю, запитай, куди біжить, тай заклич до хати. (Леся вибігла.) Нещаслива та дівчина, а така розумна та добра, як ангел. Ніде, бідна вона, не вийде, ні з ким не розмо-

виться. Най вас Бог криє, добродію Дніпренку, від таких родичів як у тої дівчини! То дійсні негодяї й скупарі, котрим мабуть ніде нема рівні.

Ява 2.

(Ті самі; входить Леся й веде за руку заплакану Гандзю.)

Гандзя: (обтираючи платком очі:) Добрий день вам.

Одарка: Доброго здоровля, Ганечко, а чого-ж ти, сердешна, така згрижена та заплакана? (Цілує її і тулить до себе:) Хиба-ж тебе від тепер ще має точити червак горя? (Гандзя плаче ще дужче.) Сідай, донечко, отут коло мене, розкажи мені про свої дні гіренькі. Куда ти так дуже бігла?

Гандзя: (Хлипаючи:) Мене тато з дому вигнав; я хочу дістатися до Саскатуну, стану за наймичку, то мені лекше буде.

Одарка: До Саскатуну, Ганечко, далеко, шістьдесять миль з накладом; де-ж ти годна

туди пішки зайти без нічого, та ще проти ночі пустилася. Ми тебе від нас не пустимо. Ти меш нам помагати, а ми тобі мем платити. Аж як заробиш грошей, тоді поїдеш треном до Саскатуну.

Роман: Я вже її перше згодив до роботи.

Одарка: Як згодив?

Роман: Так, що вона мені буде помагати, а я її заступати му на моїй фармі за рікою.

Одарка: (здивовано:) Так? Най Бог помагає. Ти будеш мені невісткою, Ганечко! Оце я хвалю, Ромку. (Цілую Гандзю в обі щоки.)

Марко: (поглядаючи в вікно:) Не дуже хвали, бо он біжить Гриньо з гилякою в руках.

Гандзя: (перелякано:) Матінко моя рідна, сховайте мене, під землю сховайте; вони напилися самогонки і вбють мене!

Леся: Сховайся в комору. (Гандзя ховається.)

Роман. Не конче ховатись. Я як його

почастую межи очі, то буде нас на пів милі обходити. Звірюка він люта!

Марко. Абись до нього й словом не відізвався. Ми з добродієм Дніпренком випровадим його, ти тільки стій та дивися.

(За дверима чути стукіт.)

Ява 3.

(Ті самі; до хати вбігає Гриньо з ломакою в руці, бішено лютий, й не поздоровкавшись, кричить:)

Гриньо: Де-сте поділи мою дівку? Сто сот кротило, мордувало!

Одарка: Котру дівку? Схаменіться!

Гриньо: Моя дівка, той вітрогон, бігла недавно оцею дорогою попри вас. Де вона?

Одарка: Ага, то вона! Я гадала, що то якась инша. Побігла на шлях, а там забрав її якийсь Анґлієць на "демократ" тай пігнав долі, до стації.

Гриньо: Ото, дивіться, змия! Я лише пустився оббамбурити її, та люде не дали, а вона вам у ноги. Я нім людей відправив, то вона вже з Анґлійцем повіялась у місто. Дам

я її службу оцев (показує на ломаку) так, що відхочеться їй панування; ребра поломлю і принесу до дому, як торбу на плечах. (До Марка:) Марку, може би ви накрутили свій гурконобіль тай ми оба махнулиб за нею й завернули; я вам не схочу за дурно, а я вже дома справлюся з нею.

Марко: (повільно): Як би я знав, що ви стрілець, та вганяєтесь за каютом, що кури краде, можеб і послухав, але вганяти за дитиною, що вирвалась із рук здичілого батька, я не поїду.

Гриньо: То ви ще мене дикуном називаєте? А то за яку притику? Ци я з вами в межу, ци що? Ваш мантій баламутить мені дівку вже від кількох літ, а ви ще до того дикуном мене називаєте? Сто сот кротило вами, мордувало! (Іде в двері.)

Дніпренко: Стрівайте, ґаздо, щось вас запитаю.

Гриньо: Якого чорта хочеш від мене ще й ти, волоцюго?

Дніпренко: Дух святий при всіх нас! Я

хотів запитати вас, за яку кару ваша жінка мусить нині не вийти з хати?

Гриньо: (збентежено:) Чому б не могла?

Дніпренко: Ви-ж одягнулись у її сорочку, а вона хиба як?

Гриньо: Щез-бись, заволоко якийсь, а ти яке до мене право маєш? Сто сот кротило, мордувало. (Вибіг. На сцені регіт.)

Ява 4.

(Ті самі; з комори вийшла Гандзя.)

Гандзя: Щастя, що це так минулося! (Задихалась.) А з мене серце трохи не вискочить. От, як би не люде добрі, мені вже був би амінь! (Заглядає в двері:) Дивіть, як біжуть до Джексона, аби з ним автомобілем пігнати за мною. Нехай їдуть! Я вже від вас не піду, ви мої добродії, мені життя вратували.

Марко: Стрівай! За три дні не меш ти нас добродіями називати, як ми тебе привя-

жемо та примотаємо до нашого Романа, ха-ха-ха!

Роман: Завтра рано їду, що?

Марко: Їдь і возьми лайсенс, а для Гані купи всьо що треба. (Звертаючись до Одарки:) А можеб і ви обі з Лесею поїхали, тай Гандзю забрали з собою; там би покупили все до міри.

Одарка: Я? — Я з вискоком їду. Але звідси аби ніхто не доніс Гриньови ані Маланці, як, що, куди, за чим, — хай ніхто не знає. Гандзя має вісімнадцять, її не треба дозволу від старих. Поїдем, Ганечко?

Гандзя: (соромливо:) Як Роман скаже.

Роман: (жартуючи:) Як ти не схочеш поїхати, то я до тебе візьму ще більшу гилячку як оце в твого батька була.

Леся: Ха-ха-ха! Так її, так!

Гандзя: (Вдивляючися в вічі Одарці:) Мамо, яка я щаслива! (Обнимає її й цілує.)

Роман: (ставши серед хати:) Послухайте мене, батеньку, тай ви матінко; ти сестро, тай ви, дорогий наш гостю, добродію,

Дніпренку: Для вас цей вечер міг би бути таким ,як кожний инший і ви провелиб його на веселій балачці, та для мене нині незабутня хвиля. Розкажу вам яка цьому причина: —Пять літ ми з Гандзею кохалися, тайно але щиро. Пять літ, то не пять тижнів! Я підносив до неї добірні книжки до читання і в великій небезпеці перед коликом в руках Гриня Твердолоба, я Гандзю кохав як свою душу. Пять літ я закрадався до неї крізь дротяні перелази, поміж хащами, яром до стодоли де проводили ми короткі розмови ; мріяли про наше будуче спільне щастє, та про цей памятний для нас вечер. Тим оце усіх вас сердечно прошу, від імени моєї милої й від себе, будьте в нас тепер гості на наших заручинах. (До Гандзі:) А тобі, моя мила, даю мій перстень на знак одностайної любови. (Насуває перстень на палець Гандзі й цілує її.)

Всі: (приступають до молодят, подають їм руки й желають:) Щастя, здоровля, многих літ.

Марко: Добре, сину! Мені з радощів хочеться співати.

Одарка: Тай мені.

Леся: (зачинає співати; за нею всі:)

Многая літа....
Наша Гандзя най жиє
І Романа кохає
Многая літа...
І наш Роман най жиє
Любить Гандзю на взаєм
Многая літа!...

(Притупкуючи:)

Чи є в світі молодиця,
Як ця Гандзя білолиця?
Гей скажіть ми, добрі люде,
Що зі мною тепер буде.
Гандзя душка, Гандзя любка,
Гандзя мила, як голубка,
Гандзя рибка, Гандзя птичка,
Гандзя цяця, молодичка!
У-ха-ха!
Гандзя душка, Гандзя любка, і. т. д.

Заслона.

ЧЕТВЕРТА ДІЯ.

Ява 1.

(В Народнім Домі. Марко, Одарка, Дніпренко, Леся, Юрко, Катря й музиканти.)

Одарка: (поглядаючи в двері:) Іще їх не видно! Або попа не застали, або що.

Катря: Їм, не квапно діється, Одарко.

Юрко: Як би в Канаді відбувалися весілля так як в старім краю, то инакше, а то одружаться, приїдуть, наїдяться, тай по домах розходяться. За це я не хвалю Канади.

Марко: В старім краю три дні пють, їдять, гуляють, сваряться, бються, й з напухлими головами розходяться. Такий там поганий звичай, а ви це хвалите!

Дніпренко: Є в нас багато поганих зви-

чаїв, котрі здалоб ся було давно заступити чимсь кращим, культурнішим.

Катря: Чому-ж би ми мали відрікатися свого? Анґлійцям своє миле, а нам своє.

Дніпренко: Анґлійці перед сотками літ пересіяли свої звичаї й задержали лиш таке, що гоже, а з поганих звичаїв у них мало що й лишилося. За те у них сила освічених людей. Завважте скільки у них шкіл, приютів, товариств та всіляких корисних орґанізацій. Анґлійці їдуть у світ і везуть з собою велику культуру, А що ми могли завезти, як нічого не мали? Одну тільки робочу силу! Вони не ріжняться між собою одежею, як наші. У них хай приїде Анґлієць з Австралії, Африки, чи Азії, вони його судять не по убо-рах, ані з лиця, а по характері. Вони один другого спомагають доброю радою й як треба, ділом. В громадських справах вони одно. А в нас? Як зайде чоловік з другого села, то вже його пізнаєш по одежі, будьто він "не наш," і давай гордити ним та називати заволокою. В культурних народів цього нема.

Ми надто консервативні і вперті у своїм, хоч би й найгіршім. Возьмім хоч би отой предковіцький звичай мужикам носити довгі гриви. Чи може бути щось поганіще? А те цілування рук кожному сурдутовцеви: ті рабські вижидання й поклони всякому врядовцеви; це ціхи кріпацтва, негідне пониження достойности людини. Нам треба всюди побороювати такі, так звані, народні святощі й не приучувати дітей рабствувати.

Катря: (з досадою:) Я не міняла би довгої сорочки мого чоловіка за тоті строї, що Скачмане, вибачте, без нагавиць надягають, та ще й на параду. Я би сі встидала моїм чоловіком, як би він без гачів межи люде вийшов, ніби якийсь дурний, преч би си казало! А тоті анґлійські Галовіни, що людям хліви перевертають, ворота крадуть та палять, хиба це добре?!

Дніпренко: Це правду ви сказали. Наш козацький стрій і наші вишивки, наша пісня й мова, наша гостинність, геть кращі від чужих і нам не міняти нашої Маланки за анґлій-

ський Галовін, а треба все що в нас красне, задержати між собою з роду в рід, та відкинути тільки те, що не годиться з культурою.

Нам треба сходитися не на піятику, а на всілякі хосенні збори задля вироблення між собою спільної громадської думки й від Анґлійців навчитися провадити всілякі орґанізації, вміти шанувати погляди один другого, не сердитися й не обиджатися чого небудь, а стати розумними політиками. Тоді аж пропадуть з між нас безглузді незгоди.

Нам треба спекатися скупарства, а всяке добре народне діло спомагати не тільки словом, а ділом; бо народне діло це наше діло. Аж тоді инші народи вшанують нас, як собі рівних.

Марко: Щира правда, добродію Дніпренку. Спасення України ховається в майбутній науці й поступі нашого народа.

Одарка: (заглядаючи в двері:) Вже їдуть! Ой яка я рада! Грайте, музики, на привіт! (Всі підходять до дверей, музики грають.)

Ява 2.

(Ті самі.)

(На сцену входить — у весільному строю — Роман з Гандзею, взявшись попід руки; за ними дружби й дружки та гості. Молоді розціловуються з родичами й кревними. Музика втихає.)

Роман: Нехай буде воля ваша, батеньку й матінко: просимо благословити нас! (Обоє вклякають перед "родичами.")

Марко: (Поклавши руки їм на голови:) Най вас Бог благословля'!

Одарка: (Схилившися, цілує в голову сина й невістку:) Най вас Господь милосердний наділить небесною ласкою. (Молоді встають, цілуються з родичами в уста.)

Одарка: Марку, чи післав ти кого за сватами?

Марко: Андрій Весилів уже там. Зараз приїдуть.

Одарка: Коби тільки не сказав їм нащо, бо не приїдуть.

Марко: Він їм мав сказати, що полісмани кличуть ізза того, що вигнали доньку з дому.

Всі: Ха-ха-ха!

Одарка: Це гаразд!

Юрко: А може-б ми погуляли, гей!?

Всі: А вжеж!

Юрко: Шваґре! Звольте вівкнути, бо трісну!

Марко: Вівкайте, кілько хочете!

(Музики грають козачка, всі гуляють, тільки Одарка заглядає в вікно.)

Юрко: У-у-у-у! га! га, га!

Одарка: Вже їдуть! Вже їдуть!

(Всі стають коло порога, дожидають. Роман з Гандзею ніби ховаються поза плечі другим. Тиша. На дворі чути автомобіль.)

Ява 3.

(До хати входить Гриньо з ломакою, за ним Маланка і Панько. Музики вдаряють.)

Гриньо: А це що в вас? Балюєтеся?

Маланка: А я дурна гадала, що тут якісь паліцмани. А це що?

Марко: Здорові будьте ,сватове!

(Музика втихає.)

Одарка: (Підводить до Гриня й Маланки Романа й завельовану Гандзю:) Дивіть, оце наші діти тепер приїхали з Саскатуну, вже подружені.

Маланка: (Пізнавши Гандзю, кидається її на шию:) Це ти, Ганечко, дитино моя люба, золота моя; я очі виплакала, думаючи, що ти вже пропала. (Цілує й плаче.)

Гриньо: Я не пристаю! Це ліворуція! То не важне, тут мого позволінства не було. Я вас усіх до Роджайної засадю!

(Музика вдаряє дрібної коломийки, дружби хапають Гриня в танець. Гриньо зразу мотається, кричить:) Сто сот вашу матір, гультіпаки! (Відтак рад-не-рад, підскакує й він. Марко хапає Гриня й Катрю і всі троє гуляють, другі регочуться.) Я тобі покажу, як тата шанувати! Сто сот кротило, мордувало! (Сідає присюди, піднявши сорочку.

Після гульні Гриньо віддихає і каже до себе серіозно:) Не знаю ци тут усі подуріли, ци лиш я в голові помакітрив? Аби-м си хоч був убрав та черевики салом вимастив, а то сміх з мене зробила моя відданиця. Тфі на цу комедію! (Всі регочуться.)

Одарка: Гей, молодята, сватове, гості! просимо за стіл на коровай!

(Всі засідають, музика грає, дружба розкраює "кейк", молода роздає гостям на мисочках по кавальчику. Другий дружба наповнює шклянки содовою водою. Їдять, попивають. Гриньо стоїть.)

Одарка: А ви, свату?

Гриньо: Я за стіл не сідаю. Я це вінчання за ніщо вважаю. Раз не було мого позволінства, то це не ґельтовне.

Марко: Свату! Ніщо говорити, суд дозволив й наші діти подружені після закону цього краю. Сідайте! (Гриньо сідає коло Дніпренка край стола й пильно розмовляє з Дніпренком. Свахи з собою розмовляють, а дівчата під музику співають:)

Дівчата:

Загуркотіли автомобілі на дворі,
Ой заплакала наша Ганночка при столі.
Ой не плач, не плач наша Ганночко, за домом,
Одружитися з гарним козаком не сором.
Нехай батенько, нехай матінка прощають,
Нехай Ганночки за вірну любов не лають...

(Музика втихла.)

Дніпренко: (Підносячись:) Чесна весільна громадо: Даруйте, що перерву на хвилину оце величне свято. Це тільки на те, щоб його зробити ще величавійшим. Заявляю вам, добродії і доматорі цього дому, і всім веселим гостям, молодому і його милій дружині, що високодостойний добродій Григорій Твердолоб, батько нашої молодої, жертвує на Українську Висшу Школу суму сто долярів. (Звернувшись до Гриня:) Чи так добродію?

Гриньо: Я вам можу чек підписати зараз.

Дніпренко: (Виймає чек з кишені, кла-

де на стіл і подає перо Гриньови:) Прошу! (Всі виходять ізза стола.)

Гриньо: Я читати читаю, але до пера не привикла в мене рука. (До Панька:) Іди, сину, підпиши моє намено, а я зроблю хрестик.

Панько: Як дасьте й за мене сотку!

Гриньо: Та най буде й за тебе!

Всі: (бють в долоні:) Славно!

(Панько підписує чека, Гриньо робить хрестик. Марко подає Гриньови руку, ґратулює, леґіні хапають Гриня на руки, підкидають тричі до гори; всі кричуть: Урра!)

Гриньо: Пустіть мене, гильтяї! Сто сот кротило, тей!

Всі: Най жиє Григорій Твердолоб.

(Всі співають: Многая літа!...)

Дніпренко: Най жиє молода пара!

Всі (співають:) Многая літа!... (Сідають.)

Марко: (вставши:) Шановний сусіде тай свату, і ви, дорога свахо: Радуюсь вельми, що ви не відріклись своєї любої дитини а нашої дорогої невістки і нині на цім весіллю простили її те, за що не треба було гніватись на неї. Вона одружилась з нашим Романом не з примусу і не з намови. Обоє вони зійшлися задля святої любови, що увінчала їх перше нім священник благословив. Ми-ж з своєю подругою благословили їх на щасливе життя. Не відкажіться й ви, сватове, а поблагословіть своїх дітей на щастя в супружому життю!

Гриньо: (зворушено:) Тоді, як вони обоє впадуть мені до ніг і перепросять мене тай Маланку.

Перший дружба: Або ви турецький султан, щоб вам до ніг падати?

Другий дружба: Турки вже скасували цей звичай.

Панько: (повільно:) Вони папа римський; поцілуй їх у черевик, Гандзьо!

Всі: Ха-ха-ха!

Гриньо: (з резиґнацією:) Ну, видно діло! Нехай буде по вашому.

(Марко бере за руку Романа а Одарка Гандзю й приводять перед Гриня й Маланку; всі встають.)

Марко: Благословіть!

(Молоді клякають на ручник, що дружки простелили.)

Гриньо: (Випрямившись, здіймає очі до неба, простягає руки над головами молодих і промовляє зворушено:) Боже, дай вам з роси й з води всякого добра.

(Заслона поволі спадає і знов підноситься; музики грають; на сцені образ з Гриньом посередині й зачинаєсь тихий спів: "Канадо, краю мій," на нуту "Ґад сейв ди Кінг"; а як в Америці: "Май Контрі 'тис оф Ді" або: "Де згода в родині.")

Всі (тихо):

Канадо, краю мій
Земле батьківських мрій,
В тобі жию;

Твоїм полям, степам,
Верхам, руслам, гаям,
Озерам і лісам
Я пісню шлю!

(Голосно:)

Будь матірю мені
Канадо, я тобі
Любов віддам.
Для тебе жити му,
Тобі служити му,
За волю я твою
Усе віддам!

(Як це в Америці грається:)

Про тебе краю мій,
Свобідний, дорогий
Співати мем.
Батьківщино про тих,
Що з під ярма втікли,
Як матір нас прийми,
Тут жити мем.

Предорога мені
Краïно, я тобі
Любов віддам:
Люблю твої ліси,
Зерхи, русла й степи,
Від мене ти прийми
Любови дар!

КОНЕЦЬ.

СЛІВЦЕ ДО АМАТОРІВ.

Саме латинське слово "аматор" означає людину влюблену в якусь річ, чи штуку, тим-то люде, що беруться відгравати аматорські штуки — драми чи комедії — мають затямити собі декілька важних уваг, котрі подаю низше:

1) Хто не має здорового, чистого і далеко-звучного голосу, не повинен братися за акторську штуку. Інакше гості напружують слухи, недочувають слів і через те такий "актор" мучить слухачів і штука тратить на вартости.

2) Хто любить відгравати аматорські представлення, має вивчити свій текст досконало на память. Інакше на сцені ме наслуху-

Маю готові до друку іще два оповідання д. Івана Ирщеного:

“ЗНАХАРЬ”

дуже смішне й цікаве оповідання з Гуцульщини, як ворожбит не допустив ґаздів до судового процесу між собою. Насмієтеся до несхочу.

“ХУДАН”

історичне оповідання про життя й загибель опришка Худана, посліднього з ватаги Олекси Довбуша. Дуже цікаве й захоплююче оповідання, що не випустите з рук книжки, доки не прочитаєте до кінця.

Оба ці оповідання обіймуть кругло 100 сторін друку. **Ціна 35 центів.**

Книгарникам звичайний опуст.

Замовляйте зараз аби знати **як великий робити наклад.**

Видавець:

Петро Шевчук.

Box 1008 Station C., Toronto, Ont.